

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/53/2023
Identifikačné číslo spisu:	4419010134
Dátum vydania rozhodnutia:	15.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4419010134.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 15. mája 2024 v Bratislave v trestnej veci obvineného L. B. a spol. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného L. B. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/76/2021, zo 14. decembra 2021 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. B. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/31/2019, zo 17. júna 2021 boli obvinení L. B. a obvinená Ž. Q. uznaní za vinných zo spáchania spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a obvinení L. B. aj s poukazom na § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktorého sa dopustili na skutkovom základe, že

po predchádzajúcej spoločnej dohode, dňa 26. 3.2017, v čase o 15.30 h, na Ulici L.. Š. v Z. I., prišli k novinovému stánku s názvom „L.“, kde obžalovaná Ž. Q. sa postavila chrbtom k obžalovanému L. B. a sledovala okolie, obžalovaný L. B. po slovnej komunikácii s predavačkou - poškodenou M. B., narodenou XX.XX.XXXX, bytom Z. I., Ulica U.. B. číslo XX, túto požiadal o tri balíky cigariet značky Mark a následne o jeden balík cigariet značky LM, potom, ako si dal ruku do vrečka nohavíc, s tým, že vyberá peniaze a poškodená, keď mu išla podávať do okienka cigarety, obžalovaný k ruke, v ktorej držala cigarety priložil so slovami „pusti tie cigarety“, predmet, ktorý vyzeral ako nožík, pričom poškodená v domnení, že ide o nožík, z obavy o svoj život a zdravie z ruky cigarety uvoľnila, ktoré následne obžalovaný L. B. zobral a spoločne aj s obžalovanou Ž. Q. z miesta ušli, ktorým konaním spôsobili poškodenú M. B., škodu odcudzením cigariet vo výške 11,80 €, pričom k jej zraneniu nedošlo, pričom obžalovaný L. B. sa uvedeného skutku dopustil, hoci:

- rozsudkom Krajského súdu v Nitre, spisovej značky 6T 1/05, z 1. 5.2005, ktorý nadobudol právoplatnosť 1. 5.2005, bol uznaný vinným z trestného činu vraždy podľa § 219 odsek 1, odsek 2 písmeno b) Trestného zákona (zákon číslo 140/1961 Zb.) a iné, za čo mu bol uložený úhrnný trest

odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov a 6 (šesť) mesiacov so zaradením na výkon trestu do Nápravno-výchovného ústavu pre mladistvých, ktorý trest si vykonal v plnom rozsahu,
- rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, spisovej značky 1T/43/2012, z 10. 4. 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 15. 4. 2014, bol uznaný vinným z pokračovacieho zločinu lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona k § 188 odsek 1 Trestného zákona a iné v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Nitre, spisovej značky 1To 86/2012, z 19. 9. 2012, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia, ktorý trest si vykonal 10. 7.2016.

Za to bol obvinenému L. B. uložený podľa § 188 ods. 2, § 47 ods. 2, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov; pričom na výkon trestu odňatia slobody bol podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd zrušil výrok o treste trestného rozkazu Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 2T/60/2017, z 15. júna 2017, obvinenému doručený 15. júna 2017 a právoplatný 15. júna 2017, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúci, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 76 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 78 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému uložený aj ochranný dohľad vo výmere 18 (osemnásť) mesiacov.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvineným rozhodol uznesením, sp. zn. 1To/76/2021, zo 14. decembra 2021 tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený L. B. podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený v podstate namietal:

„Po podaní trestného oznámenia poškodenou 26. marca 2017 o 18:30 hod. som bol následne obvinený uznesením vyšetrovateľa z 11. apríla 2017, ktoré som si prevzal 11. apríla 2017. V ten deň 11. apríla 2017 som bol ako obvinený i vypočutý avšak bez obhajcu, pričom už vtedy v čase obvinenia bolo zrejmé, že mi hrozí ukladanie a použitie ustanovenia - trikrát a dosť, teda ukladanie výnimočného trestu. Tu chcem poukázať, že uvedený výsluch bol vykonaný nezákonne, a to bez prítomnosti obhajcu, nakoľko v prípade ukladania výnimočného trestu, ktorý mi hrozil, som mal mať obhajcu, nakoľko sa jednalo o prípad povinnej obhajoby. Z tohto dôvodu i namietam porušenie základného práva na obhajobu, a tým pádom i dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Taktiež dovolanie dôvodím i ust. § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, nakoľko mám za to, že všetky dôkazy jednoznačne preukázali, že ja som sa svojim konaním nedopustil zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona, ale maximálne trestného činu - prečinu krádeže.

V tomto smere nemôžem súhlasiť s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa a taktiež i záverom odvolacieho súdu tak, ako prijal závery okresný súd v napadnutom rozsudku a to, že som mal z vrečka nohavíc vybrať nejaký predmet, ktorý sa mal podobáť malému vreckovému nožíku a čepeľ tohto nožíka som mal priložiť k ruke poškodenej so slovami, pusti tie cigarety, následkom čoho sa mala poškodená zľaknúť, že ak by som jej bol zarezal do ruky, mala by zdravotné problémy, a preto tie cigarety pustila z ruky na pult a následne som ich mal z pultu zobrať a spolu s obžalovanou Q. utekať preč.

Tu chcem jednoznačne poukázať, že uvedená argumentácia a odôvodnenie rozsudku je v rozpore s vykonaným dokazovaním, nakoľko už len zo samotného kriku poškodenej, keď som zobral cigarety a utekali sme spolu preč, táto vybehla von zo stánku a kričala na nás so slovami: „kto to zaplatí“. Toto jednoznačne potvrdila vo svojej výpovedi i svedkyňa Q. z prípravného konania a táto uviedla, že „ja som videla ako B. schmatol cigarety a utekali preč, v tom vybehla predavačka, že kto to zaplatí, ja som

videla, že B. tie cigarety ukradol'. V tomto smere sme navrhovali vypočúť uvedených svedkov, a to L. Q. a D. Q., nakoľko títo boli priami svedkovia uvedeného skutku a vedia sa vyjadriť k okolnostiam skutku, súd však odmietol vykonať ich výsluch s odôvodnením, že ich nemôže predviesť, lebo sú nedosiahnuteľní.

Taktiež poukazujem i na vyjadrenie poškodenej, ktorá uviedla, že zo strachu, keď cigarety pustila, som ich ja zobral, a toto je v rozpore i s jej ďalším konaním, nakoľko ak teda tvrdí, že mala strach, my sme hneď ušli a ona ak by sa bála a mala strach, nekonala by tak, ako konala, teda nevybehla by za nami a kričala by ,kto to zaplatí'. Stále trvám na tom, že ja som cigarety zobral z pultu voľne položené, teda som ich ukradol.

V tomto považujem za veľmi potrebné vypočúť uvedených svedkov, nakoľko súd mojej konanie posúdil ako zločin lúpeže, čo malo vzhľadom na moju osobu a doterajšie odsúdenia za následok ukladanie výnimočného trestu podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona. V prípade ak by súd zmenil právnu kvalifikáciu a skutok posudzoval ako krádež, by to malo vplyv i na právnu kvalifikáciu a taktiež na výšku uloženého trestu. Preto sa mal súd podľa môjho názoru o to dôslednejšie zaoberať dokazovaním a vypočúť uvedených svedkov, prípadne ich dať predviesť. Tu poukazujem, že súd musí vykonávať dôkazy smerujúce a svedčiace tak v prospech ako aj neprospech obžalovaného. V tomto prípade súd odmietol a nevykonával dôkazy, a to výsluch uvedených svedkov, ktoré sa v prípravnom konaní javia a preukazujú posudzovanie uvedeného skutku podľa inej právnej kvalifikácie, a to že som mal cigarety ukradnúť.

V danom prípade je množstvo pochybností a rozporov, nakoľko i samotná skutočnosť, že malo dôjsť z mojej strany k lúpeži rozporuje i konfrontácia medzi mnou a poškodenou z 11. apríla 2017, kedy poškodená na strane 6 konfrontácie potvrdila, teda spochybnila skutočnosť, že som mal mať v ruke nejaký nožík, kde doslovne uviedla: ,ten nožík čo si ja myslím, že mal v ruke, som videla len chvíľočku a mohol to byť aj nejaký privesok, ako on hovorí, neviem presne, lebo potom som sa už sústredila na to, ako mi berie cigarety, a potom som za nimi vybehla'. V tomto smere poukazujem, že som nepoužil žiadne násilie voči poškodenej a neolúpil som ju, i na výpoveď obž. Q.Č. na pojednávaní z 30. apríla 2020, kde na strane 7 výpovede na otázku predsedu senátu, či videla, ako vykladala poškodená na pult cigarety, obžalovaná jednoznačne uviedla a potvrdila, že ,položila ich na pult, a potom ich L.V. zobral. Myslím, že ich nedržala v ruke'. V tomto smere poukazujem i na samotný výsluch poškodenej na HP 19. novembra 2020, ktorá prítomnosť svedkov Q. potvrdila vo svojej výpovedi, kde uviedla, že na druhej strane pri langošárni boli ďalší J. a niečo si s B. vykrikovali, chceli nejaký tabak. I samotná poškodená potvrdila, že už bolo viacero pokusov pred týmto našim incidentom, kde sa pokúšali ukradnúť cigarety a takto som to i ja uviedol, že sme chceli poškodenú zabaviť, a keď položila cigarety na pult, vypýtal som si ešte ďalší tovar, cigarety som schmatol z pultu a utekali sme preč.

V tomto smere poukazujem, že ešte v roku 2019 keď sa viedlo pojednávanie sa na pojednávanie 17. októbra 2019 dostavil svedok D. Q., pričom súd ho nevypočul z dôvodu, že obž. Q. sa nedostavila na pojednávanie a neboli splnené podmienky na vykonanie HP. Tu chcem poukázať, že nie je mojou chybou, neboli uvedení svedkovia vypočutí a z tohto dôvodu považujem ako porušenie práva na spravodlivý proces a rovnosť zbraní, nakoľko ja som túto situáciu nezapríčinil, avšak mám za to, že sa jedná o veľmi podstatné dôkazy svedčiace v môj prospech, teda ktoré môžu zmeniť a prispieť k zmene právnej kvalifikácie žalovaného skutku.

Tiež chcem uviesť, že keď bol D. Q. prítomný na pojednávaní 17. októbra 2019, nebol vypočutý, nakoľko Ž. Q. sa nedostavila na pojednávanie a ja som sa ho ale zúčastnil. Preto nemôžem dnes mať z tohto ujmu a bez toho, aby ich súd vypočul v takto závažnej a podstatnej veci, postačovalo mu prečítať výpovede z prípravného konania. Preto navrhujem po zrušení napadnutých rozsudkov a vyhovení dovolania obidvoch svedkov vypočúť, nakoľko bez ich výpovede a zásady ústnosti a bezprostrednosti nie je možné spravodlivo rozhodnúť.

Som presvedčený, že je tu zákonný dôvod v zmysle ust. § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku na dovolanie a navrhujem, aby Najvyšší súd SR konštatoval, že postupom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/31/2019, zo 17. júna 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu Nitra, sp. zn. 1To/76/2021 zo 14. decembra 2021 bol porušený zákon pri uznaní viny, právnej kvalifikácie a následne ukladaní trestu v neprospech mojej osoby a zrušil uznesenie Krajského súdu Nitra, sp. zn. 1To/76/2021, zo 14. decembra 2021 a následne i rozsudok Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/31/2019, zo 17. júna 2021 a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie".

K dovolaniu sa využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadril okresný prokurátor síce v podstate takto:

„Nie je možné sa stotožniť s argumentáciou dovolateľa, že by mali byť porušené jeho práva na obhajobu v dôsledku jeho prvého výsluchu v procesnom postavení obvineného 11. apríla 2017 bez prítomnosti obhajcu. V uvedenom prípade mu bolo uznesením vyšetrovateľa z 11. apríla 2017 obvinenie vznesené pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, teda nie za obzvlášť závažný zločin. Ani v prípade, ak by skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, mal byť už v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia právne kvalifikovaný ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona (teda tak, ako bol napokon ustálený aj v právoplatnom rozsudku súdu prvého. stupňa, potvrdeného uznesením odvolacieho súdu), by nešlo o obzvlášť závažný zločin v zmysle § 11 ods. 3 Trestného zákona, a teda ani v takomto prípade nešlo o prípad povinnej obhajoby. Skutočnosť, ktorou dovolateľ dôvodí potrebu povinnej obhajoby, teda, že už v čase vznesenia obvinenia bolo zrejmé, že mu hrozí použitie zásady „trikrát a dost“, teda ukladanie výnimočného trestu v zmysle § 47 ods. 2 Trestného zákona, nie je dôvodom povinnej obhajoby v zmysle ustanovení § 37 ods. 1 až ods. 3 Trestného poriadku.

Nemožno sa stotožniť ani s argumentáciou dovolateľa, že by súd v danom prípade nesprávne vyhodnotil dôkazy a skutok nesprávne kvalifikoval ako lúpež. Nie je možné súhlasiť, že by argumentácia a odôvodnenie rozsudku bolo v rozpore s vykonaným dokazovaním, pričom pokiaľ ide o argument dovolateľa, spočívajúci v nevypočutí svedkov L. Q. a D. Q., ktorí boli počas konania pred súdom prvého stupňa nedosiahnuteľní (prípadne ich nebolo možné vypočuť z iných objektívnych procesných dôvodov), je potrebné poukázať na skutočnosť, že jednak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd mali spáchanie žalovaného skutku dovolateľovi za spoľahlivo preukázané nielen výpoveďami poškodenej M. B., obžalovanej Ž. Q., ale aj svedeckými výpoveďami D. Q. a L. Q., pričom týmito vykonanými dôkazmi bola obhajoba dovolateľa spoľahlivo vyvrátená. Pokiaľ teda dovolateľ odkazuje na výsluch svedkyne L. Q., je potrebné uviesť, že na tento istý výsluch súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach poukazovali a s jeho obsahom sa v spojení a v súvislostiach s ďalšími zabezpečenými dôkazmi zaoberali a aj vysporiadali. Odhliadnuc od uvedeného (poukazujúc na argumentáciu dovolateľa, spochybňujúcu strach poškodenej z konania dovolateľa), existenciu obavy poškodenej o svoje zdravie pri samotnom skutku nie je možné spochybniť jej následným konaním, kedy mala kričať za utekajúcimi páchatelmi, kedy jej už žiadne bezprostredné nebezpečenstvo nehrozilo. Navyše pre naplnenie zákonných znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty uvedeného zločinu je už samotné použitie násillia alebo hrozby bezprostredného násillia v úmysle zmocniť sa cudzej veci (bez ohľadu na to, či mala poškodená strach, alebo či sa páchatelovi podarilo veci zmocniť), čo bolo v danom prípade dostatočným spôsobom aj preukázané. Z uvedených dôvodov je možné aj argumentáciu dovolateľa, smerujúcu k nevyhnutnej potrebe vypočutia uvedených svedkov, považovať za neopodstatnenú, keďže sa vo veci konajúce a rozhodujúce súdy na jednej strane s ich výpoveďami z prípravného konania (ktoré boli vykonané zákonným spôsobom) dostatočným spôsobom vysporiadali a na strane druhej (ne)existencia prípadného strachu/obavy poškodenej v dôsledku použitia faktickej hrozby násillím zo strany dovolateľa nemá žiaden vplyv na posúdenie (ne) naplnenia zákonných znakov skutkovej podstaty zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Právna kvalifikácia skutku ako zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona v danom prípade vyplýva z použitia hrozby bezprostredného násillia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, a to priložením predmetu k ruke poškodenej, ktorý vyzeral ako nožík, ktorá skutočnosť bola vykonaním dokazovaním preukázaná. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, v dôsledku čoho nemá argumentácia dovolateľa v tomto smere oporu vo vykonanom dokazovaní.

Pokiaľ dovolateľ spochybňuje aj ďalšie skutočnosti, vyplývajúce z dôkazov, vykonaných v prípravnom konaní (konfrontácia medzi dovolateľom a poškodenou) alebo na hlavnom pojednávaní (výpoveď obžalovanej Ž. Q.), tieto mali súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd k dispozícii a riadne sa s nimi vysporiadali v rámci hodnotenia dôkazov, a to samostatne, ako aj v ich vzájomných súvislostiach, pričom poškodená k rozhodujúcim skutočnostiam vypovedala aj na hlavnom pojednávaní, a na základe takto riadne vykonaného dokazovania bol ustálený aj skutok, zo spáchania ktorého bol dovolateľ uznaný vinným. Dovolateľ v tejto súvislosti namieta nesprávne vyhodnotenia dôkazov, čím hodnotí správnosť a úplnosť zisteného skutku, ktorý však podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku

dovolací súd nemôže skúmať ani meniť, a teda nemôže skúmať ani dovolateľom uvádzané tvrdenie, že súd nesprávne vyhodnotil dôkazy.

S poukazom na uvedené zastávam názor, že v danom prípade uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. ITo/76/2024, zo 14. decembra 2021, ako ani rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/31/2018, zo 17. júna 2021 nebol porušený zákon, nebolo žiadnym spôsobom porušené právo na obhajobu dovolateľa a neboli porušené ani ustanovenia o konaní, ktoré vydaniu rozhodnutia predchádzalo, a teda ani naplnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Keďže v danom prípade neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, sú splnené podmienky, aby dovolací súd na neverejnom zasadnutí bez meritórneho preskúmania veci dovolanie dovolateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol".

Obvinený svoje dovolanie doplnil nasledovne:

„Dovolanie dopĺňam o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, kedy bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Tu poukazujeme, že tak ako už uvádzam v podanom dovolaní, na druhej strane keď poškodená 26. marca 2017 o 18:30 hod. podala trestné oznámenie bol som následne obvinený uznesením vyšetrovateľa z 11. apríla 2017, ktoré mi bolo i v ten deň doručené a následne som v ten deň bol vypočutý ako obvinený avšak bez obhajcu, pričom už vtedy v čase obvinenia bolo zrejmé, že mi hrozí ukladanie a použitie ustanovenia - trikrát a dosť, teda ukladanie výnimočného trestu v zmysle § 47 ods. 2 Trestného zákona. Samotný výsluch bol vykonaný bez obhajcu a považujem tento výsluch za vykonaný nezákonne, nakoľko obvinený musí mať obhajcu, teda povinná obhajoba uvedená v § 37 Trestného poriadku konkrétne § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ,po vznesení obvinenia musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní, ak ide o konanie o obzvlášť závažnom zločine'. Za obzvlášť závažný zločin sa v § 11 ods. 3 Trestného zákona považuje zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej 10 rokov. Aj keď nie je jednoznačne v povinnej obhajobe uvedené, že sa povinná obhajoba vzťahuje na obvineného, ktorému hrozí zásada trikrát a dosť, pri aplikácii § 47 ods. 2 Trestného zákona, čo bolo v mojom prípade, mi hrozí trest odňatia slobody na doživotie, resp. trest odňatia slobody na 25 rokov, pričom mi nemôže uložiť trest pod 20 rokov. Z tejto dikcie jednoznačne vyplýva, že som mal mať obhajcu už v prípravnom konaní hneď po mojom obvinení, teda pri mojom prvotnom výsluchu. I keď nie je jednoznačne uvedené pri povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, že sa jedná o povinnú obhajobu v dôsledku použitia zásady trikrát a dosť, pričom však v dôsledku tejto zásady má byť obvinenému ukladaný trest v sadzbe, ktorého dolná hranica je najmenej 10 rokov, čo však je presne môj prípad, teda to, čo ustanovuje a požaduje § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Preto si myslím, že je naplnený dovolací dôvod v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, nakoľko ja som mal mať obhajcu z dôvodu povinnej obhajoby už od môjho obvinenia, teda v prípravnom konaní".

++ ++

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolaťelom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolaťelom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolaťelom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolaťelom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolaťel uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného

výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného L. B. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd vyjadrí ku konkrétnym námietkam, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený L. B. vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval v podstate tým, že 11. apríla 2017 bol ako obvinený vypočutý bez obhajcu, hoci už vtedy bolo zrejmé, že mu hrozí ukladanie a použitie ustanovenia „trikrát a dost“. Mal za to, že predmetný výsluch bol preto vykonaný nezákonne, bez prítomnosti obhajcu, nakoľko išlo o prípad povinnej obhajoby.

Z obsahu spisu je zrejmé, že obvinený bol v konaní zastúpený obhajcom, pokiaľ však konkrétne ide o výsluch obvineného z 11. apríla 2017 (č. 1. 10 spisu a nasl.), vtedy ešte nie. Najvyšší súd ale zastáva názor, že neprítomnosť obhajcu pri tomto výsluchu nespôsobila porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, keďže v prípravnom konaní bola právna kvalifikácia u obvineného ustálená v podstate až pred podaním obžaloby ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 47 ods. 2 Trestného zákona a dovtedy sa teda v jeho prípade nejednalo o povinnú obhajobu (pre lepšie pochopenie v tomto smere pozri napríklad uznesenie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1To/126/2010 zo 7. 12. 2010). Zároveň je potrebné akcentovať, že daná výpoveď obvineného z prípravného konania nebola následne použitá pre záver o vine a treste

Navyše vzhľadom na skutočnosť, že obvinenému opatrením Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 12Tp/420/2017, z 15. júna 2017 (č. 1. 72 spisu) bol ustanovený obhajca podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, hoci z iného dôvodu ako je citovaný vyššie, stále to znamená, že od uvedeného okamihu ho obhajca zastupoval. Následne bol obvinený v konaní zastúpený obhajcom na základe plnej

moci. V zmysle uvedeného je potrebné uviesť, že hoci sa obhajca nezúčastnil prvého výsluchu obvineného, od toho momentu k dispozícii bol a riadne obvineného zastupoval počas celého prípravného i súdneho konania. Možno preto uzatvoriť, že v súdom konaní nebolo porušené právo obvineného na obhajobu, vonkoncom nie zásadným spôsobom a nedošlo ním teda k naplneniu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorého sa obvinený dovolával.

Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo uvedené, neprítomnosť obhajcu pri výsluchu obvineného za daných okolností, nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Zo zmieneného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať

spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Dovolací súd obvinenému pripomína, že právomoc dovolacieho súdu je v prípade dovolania podaného oprávnenou osobou uvedenom v § 369 ods. 2 Trestného poriadku striktne ohraničená dôvodmi dovolania len podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (prvá veta v odseku 2 § 369 Trestného poriadku) a pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (tento prípad), navyš vetou za bodkočiarkou - „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy, a tak (ako sa to domáha dovolateľ) dokonca dospieť k iným, nepochybne skutkovým záverom, spočívajúcim v tom či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete obžaloby naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je celkom nepochybne kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Je potom bez významu, či dospeli skôr konajúce a rozhodujúce súdy pri použití ich zákonom zverenej povinnosti tak, ako je táto vymedzená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku k záverom markantne odlišným od tých, ktoré v podanom dovolaní predkladá subjekt podávajúci dovolanie.

Ustálenie záveru o naplnení, či nenaplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu vždy podlieha rozboru dôkaznej situácie a okolností prípadu, pričom postup podľa § 119 ods. 1 Trestného poriadku (čo je tak isto kategória procesného práva) ukladá povinnosť dokazovať v trestnom konaní najmä

- a) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu,
- b) kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok,
- c) závažnosť činu vrátane príčin a podmienok jeho spáchania,
- d) osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia,
- e) následok a výšku škody spôsobenú trestným činom,
- f) príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu.

S poukazom na vyššie uvedené potom najvyšší súd dovolacie námietky obvineného smerujúce len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov musí posúdiť v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyš, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd preto pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má

doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený L. B. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného rozhodnutím odvolacieho súdu. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá tiež právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona i s poukazom na § 47 ods. 2 Trestného zákona a v zmysle naposledy citovaného ustanovenia aj správne uloženého trestu. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté, a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Zo skutkovej vety dostatočne vyplýva, že obvinený (v súčinnosti s inou osobou) v úmysle zmocniť sa cigariet (pre neho cudzej veci) položil k ruke poškodenej predmet vyzerajúci ako nôž (teda so zbraňou), čo poškodená objektívne vnímala ako hrozbu bezprostredného násillia pre prípad, že mu cigarety nevydá, pričom už bol v minulosti dvakrát za takýto trestný čin potrestaný uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Z uvedeného rezultuje, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto dovoláciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným, rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.